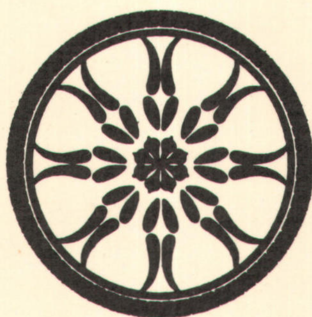
[redacted]

SADDHARMA

de afbeelding van de Buddha-figuur op de titelpagina is een foto van een 18de eeuws Japans beeld.
Deze Buddha heet AMIDA, de Buddha van het oneindige licht, heer van het westerse paradijs, gezeten in de handhouding van meditatie
het beeld bevindt zich in het Leids Volkenkundig Museum
de foto werd gemaakt door Else Madelon Hooykaas

S A D D H A R M A

TIJDSCHRIFT STICHTING NEDERLANDS BOEDDHISTISCH CENTRUM

8e jaargang 3e aflevering juni 1975

Redactie-adres: Bornsestraat 61 - Hengelo (O.)
Secretariaat Stichting: Storm van 's Gravesandeweg 75, Wassenaar.
Postgiro: 152 00 22 t.n.v. de penningmeester van de Stichting Nederlands Boeddhistisch Centrum, Hinkeloordseweg 8, Wageningen.
Min. donatie 1975 ƒ 25,-- (echtpaar ƒ 35,--; studerenden ƒ 15,--)

MEDEDELINGEN VAN HET BESTUUR

L e n t e b i j e e n k o m s t

Op de bijeenkomst van 19 en 20 april in Centrum Hyde Park zal, menen wij, ieder die haar heeft bijgewoond, weer met voldoening terugblikken. Er waren een kleine vijftig deelnemers. Degenen die met een lezing, diavertoning en/of meditatie-oefening actief aan het welslagen hebben bijgedragen, zijn wij veel dank verschuldigd; al het gebodene gaf stof tot overdenken. Het gesprek over "Het boeddhisme in ons dagelijks leven", dat werd ingeleid door groepsgesprekken, was zeer levendig en verliep in een heel aangename sfeer. Wij hebben het plan op een volgende bijeenkomst opnieuw een thema aan de orde te stellen. Heeft iemand een goed idee, dan gaarne insturen bij het redactie-adres.

BOEDDHISTISCHE ACTIVITEITEN

T i d o r p

Zoals reeds eerder vermeld, bestaat sinds maart 1974 de Stichting Tidorp. Het is de bedoeling van deze Stichting om een "ambachtsdorp" in Zuidelijk Flevoland te vestigen. Er moet een leef- en werkklimaat gecreëerd worden waarin de verantwoordelijkheid van de mens ten opzichte van de natuur de hoogste prioriteit heeft.

Voorts wil men bejaarden een passende huisvesting bezorgen met volledige integratie in de gemeenschap. Een groepsverbondenheid hoopt men te bereiken door middel van het praktiseren van meditatie.
Gaarne ziet men van u een financiële bijdrage tegemoet of/en een adhesiebetuiging, die gebruikt kan worden ter ondersteuning van een request aan de Minister. Het secretariaatsadres is: Bruno Mertens, Zuidzijde 72a, Bodegraven, Giro: 91001 te Amsterdam.

Werkgroep Meditatiehuis

Er is een werkgroep in het leven geroepen die het doel heeft tot de aankoop van een eenvoudig meditatie-huis te komen, welk centrum geleid zal worden door twee leerlingen van Lama Chime.
Zijn er onder u die bij realisering hiervan, van plan zijn dit centrum regelmatig te bezoeken, dan wordt u verzocht hiervan bericht te geven; tevens of u bereid bent eenmaal, maandelijks of jaarlijks geldelijk bij te dragen of een renteloze lening te verstrekken voor de ev. aankoop van het gebouw. Het correspondentie-adres is: P.J. Berger, Rodenburghlaan 15, Amstelveen; postgiro 285472, vermelding "meditatiehuis".

Het Vajrayâna Buddhistisch Centrum I.O.

Deze jonge groep is gestart o.m. met een meditatieweekend op 30, 31 mei en 1 juni. Het adres van de groep is: Ans Stade, Faustdreef 121, Utrecht, tel. 030-617504.

Kagyu Ling Meditation Centre

te Toulon sur Arroux, Château de Plaige. Dit centrum in Frankrijk, al meermalen in deze rubriek vermeld, organiseert thans een speciale chartervlucht naar Darjeeling in India en naar Rumtek in Sikkim. Deze reis zal twee maanden duren; de opzet is in contact te komen met de grote Rinpoches. Ze zal plaats hebben in september en oktober van dit jaar. Nadere informatie kan men inwinnen aan bovenstaand adres.

De Ned. Buddha Dhamma Stichting

heeft op 25 mei j.l. Vesak gevierd. Het is de enige groep waarvan we bericht over viering hiervan ontvangen hebben. Het adres van de Stichting is Sarphatipark 121 te Amsterdam.

ZEN EN THERAVÂDA

Het boeddhisme is in het westen het meest bekend geworden door Zen. Een belangrijke rol speelde daarbij het intensieve contact met Japan sinds 1945 en tevens de omstandigheid dat juist het Zen-boeddhisme enkele goede schrijvers ter beschikking stonden, die de moeite namen het bij het westerse publiek te introduceren. Maar lag hierin de hoofdoorzaak, dan zou de interesse, dunkt me, een vluchtig verschijnsel zijn. Het ziet er echter naar uit dat de belangstelling diep zit en nog altijd toeneemt.
Hoe komt dat. Om te beginnen komt Zen niet aandragen met het hele pantheon van de overige scholen van het mahâyâna-boeddhisme - Boeddha's, Bodhisattva's, Târa's-, dat het westen wel kan boeien als een stuk bizarre exotische kleurenrijkdom, maar waar het verder slecht mee uit de voeten kan. Boeddhistische heiligen in plaats van de christelijke, Kuanyin in plaats van Maria... dat zou erg wennen worden en bovendien geen zin hebben. Maar Zen is sober en nuchter en doet geen concessie aan dorst naar kinderlijke fantasieën. Het concentreert al z'n aandacht op de mens en al z'n inspanning op diens verlossing. In dit opzicht is het, gerijpt aan het einde van de ontwikkeling die het boeddhisme in de eerste duizend jaar na zijn ontstaan heeft doorgemaakt, weer heel na verwant aan de oorspronkelijke boodschap die de askeet Gotama, de Boeddha, aan de wereld gaf.
Toch is het niet zó dat van de tussenliggende ontwikkeling bij Zen niets te bespeuren zou zijn. Naast een terugkeren tot de zuivere geest van het oude boeddhisme, is er bij Zen ook een steunen op de filosofie die stamt uit die latere tijd.
De richting die deze filosofie had genomen, was er één van steeds consequenter idealisme en monisme. Al het bestaande is als zodanig illusie, het bestaat slechts àls illusie; nirvâna, de Leegte, en samsâra (de kringloop der wedergeboorten; de hele "wereld") zijn identiek, zijn één. De grote Indische monnik-wijsgeer Nâgârjuna (1e of 2e eeuw n. Chr.) komt tot de formulering van dit monisme door de Leer van het Midden ten einde te denken. De Leer van het Midden ligt ver-

vat in het boeddhistische uitgangspunt: de wereld ís èn is nìet. Zij bestaat in een proces, nl. in voortdurende verandering, dus zonder dat iets "ter wereld" substantie heeft of anders gezegd: een âtman, een "zelf" heeft. De wereld ìs er als proces; maar tegelijk is ze leeg.
De wereld ís en is nìet; en ook: is niet nìet, noch níet niet. Er valt noch iets over te bevestigen noch te ontkennen; elke uitspraak heeft de logische consequentie dat ook de omgekeerde uitspraak denkbaar is; het positieve bestaat bij gratie van het negatieve en vice versa. Maar dat geldt dan ook voor de persoon die op weg is naar het nirvâna, en voor die weg, en voor het bereiken van het nirvâna. Want wie is die persoon, en dus: wie kan het nirvâna bereiken? En als het nirvâna niet bereikt kan worden, wat is het dan? Als die persoon "leeg" is en ook het nirvâna is Leegte, zijn die persoon en de wereld die hij zich voorstelt, dan niet al van den beginne identiek? -De grens waar alle denken stokt, is snel bereikt.
De volgende reuzenschrede op dit pad werd gezet door de vijñânavâda of yogâcâra-school. Alles wat is, is volgens de hier verkondigde opvatting bewustzijn alléén. Wat wij ons verbeelden te ervaren, zijn de illusies van het persoonlijke bewustzijn, dat als een karmische kiem, neigend tot individualisering, tezamen met een oneindig aantal andere kiemen rondzweeft in het "voorraadbewustzijn". Dat wij de wereld tot op zo grote hoogte in het wakend bewustzijn hetzelfde ervaren, komt doordat de karmische kiemen in veel opzichten gelijksoortig zijn. Het levende wezen, i.c. de mens, heeft tot taak, het karma tot rust te brengen en tot het zuivere bewustzijn in te keren.

Wat Zen van dit alles bewaart, is de monistische voorstelling, dat nirvâna en "wereld" verwisselbaar zijn, gelijk zijn. Het eindeloze aantal paradoxen waartoe dit uitgangspunt leidt, neemt Zen over en het is zelf beroemd om het grote gevoel voor humor, waarmee het deze paradoxen hanteert. Zen trekt ook de consequentie dat eeuwigheids- (of Leegte-) beleving en de kleine voorvallen van het dagelijks leven samenvallen. Het een doordringt het ander en kan zich elk ogenblik erin openbaren. Vandaar dat het voor een Zenmonnik belangrijk is, niet alleen om te mediteren, maar ook om meditatief de

vloe[illegible]e schrobben of rijst te eten of de [illegible]n te wieden.
Zeker kan dit alles tot een levensinzicht leiden dat veel verheldert en het eigen verdriet of de eigen verdrietigheden helpt relativeren. Toch vraag ik mij af waar men uitkomt, als de discipline en praktijk van het Zenklooster ontbreken. Als theorie is Zen zo ruim dat het hele leven en al z'n uitingen erin passen. Maar iets waar je àlles kunt invullen, eindigt met nietszeggend te worden. Er is daar wel een soort truc bij, -de neiging tot zelfspot bij Zen staat ook een buitenstaander wel toe dit woord te gebruiken. Die truc is dat bij die inpassing in het kader van Zen de dingen tegelijk hetzelfde blijven èn veranderen. Ze verschieten van kleur, zou men kunnen zeggen, en dan kan men nogmaals twee kanten op: ze worden opgezogen, de lijst blijft leeg, de spiegel blank; of: alles wordt veel helderder, veel intenser van kleur. -Dat is een ervaring die het op de goede momenten mogelijk kan maken te leven uit het inzicht dat alles één is. En dat is van onschatbare waarde.
Anderzijds: om vruchtbaar Zen te kunnen beoefenen moet men het wel eens zijn met het monistische wijsgerige standpunt; dat blijft altijd als een a-priori aanwezig. En hoe aantrekkelijk dit standpunt ook is: wie bewijst wie een filosofisch axioma?
Maar om Zen recht te doen moeten we er wel iets aan toevoegen: zelfs dit eigen standpunt wordt in Zen gerelativeerd; het heeft z'n aanhangers nu eenmaal er in getraind om alles op de kop te zetten (en dan weer terug op de voeten). Bovendien is met "monisme" misschien eigenlijk al te veel gezegd. Met "niet-tweeheid" is het uitgangspunt voorzichtiger en ook juister uitgedrukt. Niet-tweeheid, "advaita", het oude Indische begrip dat we al in de Upanishaden vinden en dat ook het hele boeddhisme van z'n oervorm af tot Zen toe doortrekt; -want ook wat de Boeddha leerde, is immers juist het (afgezonderde) bewustzijn, dat alleen ontstaan kan op grond van het gescheiden-zijn, op te heffen. Advaita, -het komt mij altijd voor het enige wijsgerige antwoord te zijn op de oorspronkelijke verwonderingen die de mens tot filosoferen zetten, een antwoord dat een enkele maal in een flits kan verschijnen (een plotseling ruisen in het gevoel ontstekend,

iets heel [illegible]ieps, onzegbaars en onomstotelijks [illegible]elk geval), -... "advaita" lijkt mij in de wereldgeschiedenis de enige formule, die dát precies vangt.

Hoe zit dat nu in de theravâda, de "School der Ouden", naar de meesten aannemen de oudste vorm van het boeddhisme die wij kunnen achterhalen?
Er is wel beweerd dat de oude scholen van het hînayâna een realistische, pluralistische verklaring van de wereld aanhingen. Ten onrechte, naar het mij voorkomt. We zien deze speculaties wel verschijnen in de scholastische teksten van de theravâda (in Abhidhamma, de derde "korf" van de Pâli-canon), doch deze teksten zijn van latere datum. Door andere scholen van het hînayâna, bv. de sarvâstivâdins, is d[illegible] lijn van deze scholastische opvattingen wel voortgezet; maar in de basisteksten van wat we ook nu nog het hînayâna noemen (en dat is alleen nog de theravâdaschool) vinden wij dit soort opvattingen niet.
Dat is te zeggen... Wie persé wil interpreteren, kan nu eens deze kant uit met de teksten, dan weer de kant van monisme en idealisme. Maar het komt ons onjuist voor zowel om naar het een als om naar het ander te zoeken. Uit alles is duidelijk dat de Boeddha zelf er het zwijgen toe deed. Hij ging niet verder dan een analyse van de menselijke conditie en de wijsgerige implicaties van deze analyse zijn voldoende grond voor de levenshouding die hij leerde, en voor het geluk-der-bevrijding dat hij beloofde:
Je onwetendheid verdrijven, en daarmee je begeerte, en daarmee (want begeerte vermenigvuldigt als de emmers water van de toverleerling en wakkert dus concurrentie aan met al het buiten je bestaande, dat het eigen bestaan beperkingen oplegt) -en daarmee je haat en nijd, en welke namen verder dit dodelijks mag dragen.

Welke reden hebben mensen (behalve de grotere bekendheid ervan) om Zen te kiezen en niet de theravâda? Er zijn zoveel misverstanden over theravâda, lijkt het mij dikwijls. Het is bv. niet zonder meer waar, op z'n minst een halve waarheid, dat het te asketisch of "ethisch" zou zijn. En het leidt zeker niet tot egoïsme. In verband hiermee verwijt men het ook wel geen Bodhisattva's als heiland-figuren te kennen; en ik geef graag toe dat de Bodhisattva-idee een rijke en poëtische gedachte is, of meer nog een droom.. Maar de Boeddha die de "wijze der Sakya's" was, heeft tastbaar rondgewandeld op aarde. En ons alles nagelaten wat we behoeven.

Tonny K.-Sch.

BOEKEN

Zonder momenteel hier plaats te hebben om ze uitvoeriger te bespreken, willen wij niet nalaten een paar titels te noemen van belangrijke boeken over het boeddhisme, die ons onlangs onder 't oog kwamen:

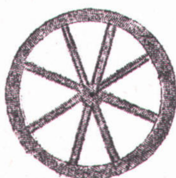
Buddhism, An outline of its teaching and schools door Hans Wolfgang Schumann (Rider and Cie., London 1973). Een zeer helder en evenwichtig geschreven en "volledig" boek. Een bijzonder waardevolle publikatie!

The Buddhism of Tibet and the Key to the Middle Way door Tenzin Gyatso (de huidige Dalai Lama). (The Wisdom of Tibet Series-1, George Allen and Unwin Ltd., London, 1974). Een boekje waarin zowel de diepe wijsgerige aanleg als de uitgebreide kennis van de Dalai Lama geheel tot hun recht komen. Het is een bijzonder boekje van een bijzondere persoonlijkheid.

"The Precious Garland" and "The Song of the Four Mindfulnesses" door Nâgârjuna en de 7e Dalai Lama, met een voorwoord door de tegenwoordige Dalai Lama. (The Wisdom of Tibet Series-2, George Allen and Unwin Ltd., London, 1975). Een meer specialistisch werk, maar voor de liefhebbers een zeer belangrijke uitgave.

Een nieuw tijdschrift

Uitgeverij Ankh-Hermes te Deventer heeft de uitgave van een nieuw tijdschrift ter hand genomen: Prana, een tijdschrift voor geestelijke verruiming en randgebieden der wetenschappen. Het mooi uitgevoerde tijdschrift zal driemaandelijks verschijnen. Uw redactie zit tevens in de redactie van dit tijdschrift, als medewerkster voor het boeddhisme. Het eerste nummer is thans verschenen als introductienummer. Het 96 blz. tellende geschrift is verkrijgbaar aan ons redactieadres tegen gelijktijdige overmaking van ƒ 5,-- (+ ƒ 1,30 porti) op de girorekening van ons Centrum (zie voor beide adressen blz. 1).

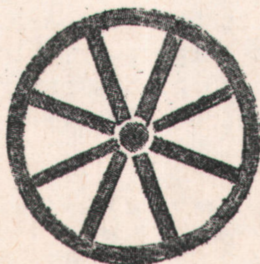

KORT OVERZICHT TIJDSCHRIFTEN

The Middle Way, Journal of the Buddhist Society, 58 Eccleston Sq. S.W.I., Londen. De laatste afl. welke wij ontvingen, dateert van februari. Er is een artikel over "The Problem of the Prospect of the Sangha in the West" door Walpole Sri Rahula; aantekeningen over Judo door Peter Rossner; over "Zen and Time" door Paul Ingram; en over "Society and the Individual" door Philip M. Eden. Van de laatste citeren wij: "Our welfare is the welfare of everything else, for that everything else is as much us, in the final analysis, as the body which we imagine to be the self."
De Buddhist Society viert dit jaar zijn vijftigste geboortedag.

Yâna, "Buddhistisches Haus Georg Grimm", 8919 Utting a.A. Van het maart/ aprilnr. is de moeite waard een artikel over "Carl Gustav Jung und der Buddhismus", ter herdenking van Jung's 100e geboortedag.

Der Pfad, een nog nieuw ts. (wij ontvingen de 3e afl.) van de Buddhistische Gemeinde a. Niederrhein. Adres: 413 Moers 1, Lindenstr. 41 g., Duitsland. Het ts. valt op door zijn aardige illustraties. Het opent met een paar vertaalde teksten uit de Pâlicanon; er volgen een paar artikelen, boekbesprekingen en berichten. Gedichten door zulke "minor poets" kon men beter niet opnemen. Ook is het jammer dat het ts. geniet in plaats van gebonden wordt uitgegeven.

SADDHARMA

is een uitgave van de Stichting Nederlands Buddhistisch Centrum

de Stichting werd opgericht op 8 november 1967

haar doelstelling is:
de studie van de beginselen van het buddhisme te bevorderen en de praktische toepassing van deze beginselen aan te moedigen

de Stichting is geen religieus genootschap maar wil helpen diegenen te verenigen – welke levensovertuiging of geloof zij ook aanhangen – die op enigerlei wijze in het buddhisme belang stellen of zich daarbij betrokken voelen

iedereen, ook organisaties of instellingen, kunnen als begunstiger aan de Stichting steun verlenen

het contact-adres van de Stichting is dat van de redactie van Saddharma; dit adres is op de eerste bladzijde van dit tijdschrift vermeld

begunstigers ontvangen regelmatig, tenminste vijf maal per jaar, de afleveringen van Saddharma
zij hebben tevens het recht deel te nemen aan de landelijke bijeenkomsten, die een- of tweemaal per jaar gehouden worden

